

SS51

İŞKENCE, ONUR KIRICI VE AŞAĞILAYICI DAVRANIŞ UYGULAMALARINA BİR ÖRNEK: “TERS KELEPÇE” (2018-2021 YILLARI ARASINDA İŞKENCE NEDENİYLE TİHV’E YAPILAN BAŞVURULARDA TERS KELEPÇE)

Canan KORKMAZ¹, Süheyla AĞKOÇ¹, Nermin Görkem ŞİRİN İNAN², Nihat BULUT³, Elif TURAN⁴, Habibe GÜNEŞ⁵, Ayfer HORASAN⁶, Rojda Welat KAYA¹, Veysi ÜLGİN⁴, Hebun YAŞAR¹, Hüseyin YAVIÇ⁶, Sabri DOKUZÖĞÜZ³, Atilla ZENCİROĞLU⁷, Aslı DAVAS⁵, Ümit BİÇER¹

¹Türkiye İnsan Hakları Vakfı, İstanbul, Türkiye

²İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, İstanbul, Türkiye

³Türkiye İnsan Hakları Vakfı, Ankara, Türkiye

⁴Türkiye İnsan Hakları Vakfı, Diyarbakır, Türkiye

⁵Türkiye İnsan Hakları Vakfı, İzmir, Türkiye

⁶Türkiye İnsan Hakları Vakfı, Van, Türkiye

⁷Avicenna Umut Hastanesi, İstanbul, Türkiye

Amaç: Özgürlüğünden yoksun bırakılan/alıkonulan kişilerle ilgili alınan önlemler, itibarsızlaştırıcı, masumiyet karinesini ihlal edici ve en önemlisi de işkence, diğer zalimane, onur kırıcı ve aşağılayıcı kötü muamele şeklinde uygulanamaz. Yasada yer almayan, Emniyet Genel Müdürlüğü’nün genelgesi ile meşruiyet kazandırılmaya çalışılan ters kelepçe uygulamasına ne sıklıkta başvurulduğu ve yol açtığı tıbbi zararların görünür kılınması amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Türkiye İnsan Hakları Vakfı Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezleri’ne Türkiye’de işkence gördüğü için başvuran ve gözaltına alınma tarihleri 01.01.2018 yılı ve üzeri olan 1830 başvuru dahil edilmiştir. Başvuruların sosyodemografik özellikleri, kelepçe uygulamasının şekli, saptanan fiziksel ve ruhsal bulgular ile tanılar IBM SPSS Statistics (Ver.20.0) programında frekans analizi ve ki ki-kare ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Başvuruların 444’ü (%24,3) ters, 305’i (%16,7) ters-sıkı olmak üzere toplamda 749 (%40,9) başvurunun ters kelepçe uygulamasına maruz kaldığı anlaşılmaktadır. Ters kelepçeye maruz kalan başvuruların 232’si (%31) kadın, 504’ü (%67,3) erkek, 13’ünün (%1,7) nonbinary/queer olduğu, en düşük 16, en yüksek 76 olmak üzere 18 yaş altında 9 (%1,2) ve 65 yaş üzerinde 5 başvurunun (%0,7) ters kelepçeye maruz kaldığı, yaş ortalamalarının ise 30,0 (±10,85) olduğu belirlenmiştir.

Fiziksel değerlendirmelerde 230 başvuruda (%30,7) herhangi bir bulgu saptanmamıştır. Ters kelepçe uygulamalarında kollar geriye/yukarıya çekilip omuz eklemi iç rotasyon pozisyonunda uzun süre kaldığında omuz eklemi ve kollarda damar, sinir ve tendonlarda sıkışma sonucu hasarlanmalar meydana gelebilmekte, kelepçenin teması ve basısı altında sürtünmeye bağlı deri/ yumuşak doku ve sinir hasarları olabilmektedir. Başvurularda yakınma ve bulgu yönünden ilk sırada omuz hareketlerinde ağrı ve kısıtlılığın olduğu, fiziksel tanılar yönünden ise el bileği (307), omuz (204) ve ön kol (203) yaralanmalarının, eklemlerde burkulma ve gerilme, tendon ve sinir yaralanmalarının takip ettiği belirlenmiştir. Rotator kuff sendromu ve yaralanması 76, kırık ise omuz, ulna, el bileği ve karpal kemik olmak üzere 4 başvuruda saptanmıştır. Ters kelepçe uygulanan ve ruhsal değerlendirmesi yapılan başvuruların %66,7’sinin ise ruhsal bir tanı aldığı görülmüştür.

3. ULUSLARARASI 19. ULUSAL ADLİ BİLİMLER KONGRESİ

Sonuç: Başvurularda saptanan bulgularla birlikte değerlendirildiğinde ters kelepçe uygulamalarının fiziksel ve ruhsal rahatsızlıklara yol açan bir işkence yöntemi olduğu, çocukları dahi kapsayacak şekilde hukuk dışı olarak uygulandığı değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelime: Ters Kelepçe, İşkence, Rotator Kuff Yaralanmaları, Nöropati, İstanbul Protokolü

03-06
KASIM

20
22

173

Aquasis De Luxe
Resort Hotel, Didim

Aydın